

Freedom and TERMINATION

UDC: 248.2+316

DOI: 10.15421/172245

Murashkin MykhailoDr.Sc., Full Prof., <https://orcid.org/0000-0001-7656-664X>, michailmurashkin@gmail.com*Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs (Dnipro, Ukraine)*

Abstract

The purpose of the research is to prove the similarities between the category of freedom and the state of TERMINATION. To achieve this goal, it is revealed by what features the state of TERMINATION, as a certain psychological state of a person, is understood by the researcher as a state of freedom, by what properties-characteristics it has the opportunity to enter the philosophical category as "freedom". **The methodology** is based on the comparative method of research, that is, on the comparison of the characteristics of the freedom category and the TERMINATION state. In this research, the method of comparativistics is the identification of connections based on the comparison of different human states as phenomena of psychic manifestations and categories of philosophy, which changed their meaning in different historical periods. That is, different human states are considered and properties-characteristics of the TERMINATION state, the state being investigated, are revealed. At the same time, different views on freedom as a philosophical category in its historical meaningful changes are considered. Constancy and change in different historical times are even considered (Halapsis, & Halapsis, 2021, pp. 5-17). **The scientific novelty** is that the comparison of the category "freedom" and the state of TERMINATION is considered for the first time. Documentary literature is analyzed, on the basis of which the main property of such a state of human consciousness as TERMINATION is highlighted. According to this, the main characteristic, an analysis of the comparison of the state "TERMINATION" and the philosophical category "freedom" was carried out. The main properties-characteristics of the TERMINATION state are revealed. These properties-characteristics are compared with the characteristics of the category "freedom". **The findings** show that the characteristics of the TERMINATION state are similar to those of the freedom category. It is proved that the state of TERMINATION is a component of the category "freedom". That is, it has been proven that the properties-characteristics of the TERMINATION state coincide with the characteristics of the "happiness" category. It is established that a state is experienced in which a person feels self-sufficiency and freedom. All kinds of desires disappear for a while. It has been proven that the state of TERMINATION is complete freedom from desires, lack of desire. It was also established that there is no need for external impressions. A person is free from all kinds of addictions. Freedom is felt.

On the examples of documentaries of religious and mystical culture, it was established that in the state of feeling of freedom, as well as in the state of TERMINATION, a person rises above his desires, possesses himself, he becomes free from petty desires. Thus, the state of freedom and the state of TERMINATION are similar.

Keywords: category, freedom, state, termination, component, similarity

Citation: Murashkin, M. (2022). Freedom and TERMINATION. *Grani*, 25(4), 17-23. <https://doi.org/10.15421/172245>

Свобода і ПРИПИНЕННЯ

Мурашкін Михайло*Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ (Дніпро, Україна)*

Анотація

Метою дослідження є доведення подібностей категорії свободи і стану ПРИПИНЕННЯ. Для досягнення цієї мети виявляється за якими особливостями стан ПРИПИНЕННЯ, як певний психологічний стан людини, розуміється дослідником як стан свободи, за якими властивостями-характеристиками він має можливість входити в філософську категорію як «свобода». **Методологія** ґрунтується на компаративному методі дослідження, тобто на порівнянні характеристик категорії свобода і стану ПРИПИНЕННЯ. В цьому дослідженні метод компаративістики являє собою виявлення зв'язків на основі зіставлення різних станів людини як явищ проявів психіки та категорій філософії, які змінювали свій зміст в різних історичних періодах. Тобто розглядаються різні стани людини і виявляються властивості-характеристики стану ПРИПИНЕННЯ, стану який досліджується. При цьому розглядаються різні погляди на свободу як філософську категорію в її історичних змістовних змінах. Навіть розглядаються постійність і змінність в різний історичний час (Halapsis, & Halapsis, 2021, с. 5-17). **Наукова новизна** полягає в тому, що вперше розглядається порівняння категорії «свобода» і стану ПРИПИНЕННЯ. Проаналізована документальна література на основі якій виділена головна властивість такого стану людської свідомості як ПРИПИНЕННЯ. За цією, головною характеристикою був проведений аналіз порівняння стану «ПРИПИНЕННЯ» і філософської категорії «свобода». Виявлені основні властивості-характеристики стану ПРИПИНЕННЯ. Ці властивості-характеристики зіставлені з характеристиками які має категорія «свобода». **Висновки** показують, що характеристики стану ПРИПИНЕННЯ подібні характеристикам категорії «свобода». Доведено, що стан ПРИПИНЕННЯ є складником категорії «свобода». Тобто, доведено, що властивості-характеристики стану ПРИПИНЕННЯ збігаються з характеристиками категорії «щастя». Встановлено, що переживається стан при якому людиною відчувається самодостатність і свобода. Зникають на деякий час усілякі бажання. Доведено, що стан ПРИПИНЕННЯ – це повна свобода від бажань, відсутність бажань. Також встановлено, що нема потреби у зовнішніх враженнях. Людина вільна від усіляких залежностей. Відчувається свобода.

На прикладах документалістики релігійно-містичної культури встановлено, що в стані відчуття свободи, також і в стані ПРИПИНЕННЯ людина стає над своїми бажаннями, володіє собою, вона становиться свobodною від мілких бажань. Цим стан свободи і стан ПРИПИНЕННЯ – подібні.

Стаття надійшла / Article arrived: 24.05.2022

Схвалено до друку / Accepted: 31.08.2022

Ключові слова: категорія, свобода, стан, припинення, складник, подібність

Цитування: Мурашкін М. Свобода і ПРИПИНЕННЯ. *Науково-теоретичний альманах Грани*. 2022. Том 25. №4. С. 17-23. <https://doi.org/10.15421/172245>

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями зводиться до доведення того, що стан ПРИПИНЕННЯ є складником категорії «свобода».

Аналіз останніх досліджень і публікацій в яких започатковано розв'язання даної проблеми показує, що властивості-характеристики стану ПРИПИНЕННЯ яскраво відображені в документальних свідченнях, коли «всі думки вмерли, і всі відчуття припинились» (Кришнамурти, 1999, с. 56), коли у людини «переживання себе припинилось» (Махарши, 1999, с. 118). Тобто існує така властивість-характеристика як зникнення в людині її «я», коли ви «зникли, щоб вже ніколи не бути колишнім» (Кришнамурти, 1999, с. 293), та демонструються інші властивості-характеристики, необхідні для аналізу. Тіж самі теми розглядаються категорією «свобода», коли мова йде про те, що вільній людині треба «обходитися із зовнішніми благами суверенно» (Хеффе, 2009, с. 178). Документалістика свідчить про існування стану ПРИПИНЕННЯ, при якому «припиняється це роблення, як непотрібне» (Мурашкін, 2020, с. 474). Але залишається недоведеним те, складником якої категорії є стан ПРИПИНЕННЯ.

Мета статті. Мета статті полягає в тому, щоб довести, що стан ПРИПИНЕННЯ є складником категорії «свобода».

Виклад матеріалу дослідження робиться через демонстрацію властивостей-характеристик стану ПРИПИНЕННЯ і розкриття особливостей категорії «свобода». Акцент робиться на природність феномену ПРИПИНЕННЯ в тому, що «дух виступає подвійним образом: як витвір, тобто результат творчої дії, і як самодостатня сутність (субстанція)» (Халапсис, 2017, с. 265). Тут стан ПРИПИНЕННЯ – це самодостатня сутність. Також акцентується увага на незмінності властивостей-характеристик феноменів які розглядаються, при історичних змінах (Halapsis, & Halapsis, 2021, с. 5-17).

Свобода. Свобода – це незалежність від чужості впливів. Цим свобода співпадає з станом ПРИПИНЕННЯ. В стані ПРИПИНЕННЯ людина не випробує чужості впливів. Знижується сприйняття впливів зовні. Точніше вони не змінюють глибинну сутність людини. Вони поверхневі. В своїх глибинах людина випробує свободу. Він не заражається зовнішнім. В стані ПРИПИНЕННЯ, наприклад, людина не заражається тим що звучить музика. Якщо до цього він захоплювався тим що звучить музика, то в стані ПРИПИНЕННЯ цього не відбувається. Він вільний. Нічим не захоплюється. Вільний від всіх впливів.

Тут не зараженість зовнішнім!

Коли людина додає своїм діям, зміст який походить

від нього, то така свобода є свободою свідомого життя. Така свобода не має прямого відношення до стану ПРИПИНЕННЯ. Стан ПРИПИНЕННЯ просто припиняє прояви змісту. Але йде припинення того змісту який людині непотрібний.

Коли під свободою розуміють самовизначення людини то стан ПРИПИНЕННЯ має пряме відношення до подібних проявів людини. Адже щоб себе визначити необхідно і скасувати в собі непотрібне. Тому самовизначення в свідомій сфері може переходити і в сферу безсвідомого, коли раптово виникає стан ПРИПИНЕННЯ всього непотрібного.

Тут зникнення непотрібного!

В історії культури свобода стає універсальною вимогою індивіда. Адже свобода провокує творчий потенціал особистості. А без творчого початку індивіда сучасна цивілізація не може прогресувати. Цивілізаційний розвиток потребує від людини свободи як самовизначення дії так і свободи як самовизначення волевиявлення.

Необхідно відмітити, що свобода дії може проявити себе в тому випадку коли є альтернативи в людському житті, коли будуть відкриті альтернативні можливості для поведінки. Свобода там де людина може вибрати ту чи іншу лінію своєї поведінки. При цьому вона повина відкинути не важливу, не головну, не значну лінію поведінки. А в цьому випадку помічником може бути стан ПРИПИНЕННЯ, коли навіть неусвідомлено відкидається непотрібне, не головне.

Звичайно «індивід тим вільніше, чим ширше вибір» (Хеффе, 2009, с. 178). Отже у здорової, сильної, людини вибір набагато ширший, ніж у хворої і слабкої людини. Однак здорова і сильна людина може зіштовхнутися з проблемними ситуаціями і звужити широту свого вибору якщо не зможе упокорити свої пристрасті. Отже людина отримує велику свободу в силу свого характеру. Для цього потрібен характер який здатний упокорювати пристрасті. При стані ПРИПИНЕННЯ пристрасті упокорюються автоматично. Тут йде упокорення пристрасті. І виникає стан позабажанням, свобода від бажань.

Поза бажанням, або Відсутність Бажання. Опредметнення тої чи іншої потреби є бажання. Стан ПРИПИНЕННЯ постмодерну, коли людина «внутрішньо визнає власного іншого всередині себе» (Ортис, 2003, с. 477) – це відсутність бажання, відсутність будь-яких бажань взагалі. Наприклад, може звучати музика, гарна музика, але людина будучи в стані ПРИПИНЕННЯ не вслуховується в неї. Ніщо її не притягує (Мурашкін, 2006, с. 124–132). Людина просто отримала себе. Або людина, наприклад, увімкнула телевізор. Однак, коли вона перебуває в стані ПРИПИНЕННЯ, то в цей телевізор

і не дивиться. Людина отримала себе. Цей телевізор, який вона увімкнула, зовсім не заважає, хоча і сильно гуркотить. Людина займається справою або просто дивиться зсередини себе. Вона перебуває наодинці з власним іншим, який всередині неї (Ортис, 2003, с. 477).

Про такі випадки говорить постмодерністська культура – як про те, що людина отримала самість і не має потреби «в зовнішніх враженнях» (Кристева, 2004, с. 273). Такі стани людини можуть передавати містики і митці в своїй творчості; можуть передавати поети, розкриваючи «поетичний сенсовий ефект, коли у відповідному висловлюванні прочитується не тільки воно само, а ще й дещо інше» (Кристева, 2004, с. 273).

В повсякденному стані людина має потреби і бажання. Вона регулює ці свої потреби і бажання. Для їх регуляції вмикається вольовий імпульс.

Люди є різні. Є люди вольові, а є люди зі слабкою волею. Вольова людина має стійкість своєї позиції, має силу вольового імпульсу, має спроможність загнуждати свої потяги (Леонгард, 1989, с. 252). Але є і протилежні типажі, які не можуть «стримувати свої бажання, керувати ними, при живій чуттєвості» (Бурно, 2008, с. 65).

Відомо, що постмодернізм з приводу бажання каже не тільки про ПРИПИНЕННЯ як про особливий стан свідомості. Постмодернізм торкається і повсякденних станів свідомості, де «бажання і мова, відтворюючись у родині, що має ядро, формують одне одного і організують особистість» (Дрискол, 2003, с. 218).

Через усілякі протиріччя, коли бажання протистоять розуму, вони все ж таки відіграють велику роль у формуванні особистості. Хоча бажання йдуть на конфлікт з розумом, то все одно свобода стає на сторону бажання (Селин, 2004, с. 139). Однак перед вольовим імпульсом, який стримує бажання, знаходиться все ж таки бажання. Бажання передують вольовому імпульсу, знаходячись в нашій свідомості. Попереду всілякого вольового і розумового стоїть бажання. А «подвійність лежить в самій основі вольового акту і стає особливо помітною і наочною тоді, коли в нашій свідомості зіштовхуються декілька мотивів, декілька протилежних прагнень» (Выготский, 1996, с. 160). Стан ПРИПИНЕННЯ – це стан неподвійності, відсутності бажання, свобода від бажань.

Зрозуміло, що відсутність прагнень і бажань повинна бути пов'язаною із задоволеністю. Однак у людини бажань багато. Якесь бажання задовольняється, а інші все ж таки існують у нашій свідомості. Ми постійно хочемо все нових і нових вражень. Жадання і прагнення нових вражень веде людину до постійних пошуків все нових і нових відчуттів позитивного характеру. Але в стані ПРИПИНЕННЯ всі ці процеси зникають. В людині вимирає не одне якесь бажання, а всі, які тільки можуть

бути.

Бажання може торкнутися всього що завгодно. Людина у своїх фантазіях може побажати навіть нездійсненного. Отже людина може побажати мати стан, в якому вона буде сама собою. Але поглибленість цього стану – це стан ПРИПИНЕННЯ, стан при якому нема ніякого бажання. Отже людина може бажати отримати стан при якому відсутнє усіляке бажання.

«Бажання людини бути самим собою породжує бунт: відчай породжує бунт, а бунт виражає відчай» (Долгов, 1990, с. 41). Отже бунт неминучий, тому що поглиблено бути самим собою – неможливо завласним бажанням. Тобто цей стан поглибленості виникає у людини спонтанно і не залежить від бажання самої людини. Стан ПРИПИНЕННЯ як глибокий стан, за яким людина є самою собою, неможливо отримати, роблячи для цього щось свідомо, свідомо докладаючи зусиль.

Маючи стан ПРИПИНЕННЯ, людина втрачає бажання. Але це тільки на певний час. «В дію вступає глибинна сутність особистості і, зібравши розпорошені сили, на мить приводить нас до згоди із собою; ставши зараз – і тільки зараз – воістину собою, ми віддаємося бажаному» (Ортега-и-Гассет, 2000, с. 152). Тобто після стану ПРИПИНЕННЯ, стану, при якому немає ніякого бажання, виникає стан, при якому ми віддаємося бажаному. Але це те бажане, яке вже не дріб'язкове, а найважливіше для нас і для інших людей. При цьому свідомість наша знову звужується. Адже «коли в розумі є бажання, широке освіднення скорочується до однієї думки або відчуття, і просторовість, яка нам належить первісно, виявляється втраченою» (Левин, 1996, с. 63).

Тобто в людині постійно щось змінюється. Це розкриває постмодернізм, оцінюючи різні стани людської особистості. Постмодернізм розглядає це на прикладах, порівнюючи різні напрямки культури. «За бажанням якогось наукового спостереження йде містичне споглядання» (Делёз, 1992, с. 210).

Стан ПРИПИНЕННЯ – це не відкриття постмодерністської культури. Постмодерністська культура лише підсумовує те, що існувало з прадавніх часів, те що фіксували прадавні містики і митці в своїх творах.

Стан ПРИПИНЕННЯ як відсутність бажань широко представлений у релігійно-містичному напрямку культури. Тут сам Бог може виступати в ролі істоти, яка не має ніяких бажань, якій нічого не потрібно. «Бог зовсім безпристрасний, йому нічого не потрібно. Це – аксіома Плотіна» (Шестов, 2001, с. 279). Тут можна розуміти все так, що конкретний стан людини піднесений і представлений як Бог. В релігійно-містичній культурі фактично представлено людину, яка має певний стан як стан Бога. Ця людина, «досягши трансцендентального стану, відразу осягає вищого Брахмана. Він ніколи не вболіває і нічого не бажає» (Прабхупада, 1993, с. 186). На певний час людина дійсно може не вболівати і нічого не бажати.

Однак жива людина не може постійно, взагалі зовсім ніколи, нічого не бажати. У містицизмі такий стан людини розцінюється як відсутність прихильності до чогось. «Людина, яка нічого не бажає, – це людина, яка ні до чого не прагне: в цьому сутність концепції відсутності прихильності до чого-небудь у Екгарта» (Фромм, 1990, с. 69). Це може бути характерним для певної людини. Однак і у неї це не може бути постійним і абсолютним. Це може бути на певний час. Тому в релігійно-містичній культурі маємо документальний опис багатьох випадків, коли до людини спонтанно, на певний час приходив стан відсутності бажань і прагнень. «Майже вся релігійна містика має прояв у періоди конфліктів, в яких ті чи інші бажання людини пригнічуються» (Хаксли, 1992, с. 34). Але, наприклад, «вже у віці п'ятнадцяти років я знаходив задоволення в звичайній красоті природи. Проявлялося це не тільки на відпочинку, а й в якомусь містичному стані, що охоплює мене. Я знаю, що тисячі людей проходять через таке переживання» (Хаксли, 1992, с. 34). Це приходило поза вольовим імпульсом, зненацька, раптово. «Раптом, пише Саймондс, у церкві, в гостях, під час читання, в хвилини, коли моє тіло було в спокої, мене охоплювало відчуття наближення екстазу. Неспинно оволодів він моїм розсудом і волею» (Джемс, 1993, с. 307). Але до цього у людини був вольовий імпульс. Попередній характер життя, попередній психічний стан був вольовим. І він змінився осяянням, яке прийшло раптово, поза вольовими проявами людини.

Перед станом екстатичного осяяння, а точніше енстатного осяяння у людини завжди присутня вольова напруга, вольовий імпульс. Тому в різних містичних школах адепт повинен проходити вольове загартовування. «Прагнення цих шкіл до надмірного самозагнущання, яке пригнічувало все людське і уподібнювало душу дереву або каменю» (Нагата, 1991, с. 40). Але воно, за компенсаторними механізмами, пробуджувало свою протилежність, осяяння, актуалізуючи додаткові регуляторні механізми у вигляді ПРИПИНЕННЯ, того ПРИПИНЕННЯ, яке «визнає власного іншого всередині себе» (Ортис, 2003, с. 477).

Праобраз ПРИПИНЕННЯ постмодерну, тобто додаткового механізму саморегуляції, коли людина «визнає власного іншого всередині себе» (Ортис, 2003, с. 477), яке виникає спонтанно, можна знайти ще в прадавніх текстах античної філософії. Тут «Ерос зображений якраз генієм, а не богом, тому що він позбавлений усілякого самотиснення і є, навпаки, тільки вічне прагнення» (Лосев, 2000, с. 633). Тобто тут з одного боку творчий геній і прагнення, а з іншого – самотиснення самодостатності і відсутність прагнення. З цього приводу в сучасному постмодернізмі «дух виступає подвійним чином: як твір, тобто результат творчої дії, і як самодостатня сутність (субстанція)» (Халапсис, 2017, с. 265). Тут «самодостатня сутність (субстанція)» (Халапсис,

2017, с. 265) може розумітися як певний стан людини, коли вона умировотворено не діє при включеному додатковому механізмі саморегуляції, визнаючи «власного іншого всередині себе» (Ортис, 2003, с. 477), визнаючи того Іншого, який позбавлений бажання, Іншого, якому нічого не потрібно.

Дозріти як самодостатній, такий, що не потребує нічого, самоумиротворений, такий, що не діє і не має бажань, може тільки через дії і бажання. Тобто «Замість самості, яка ґрунтується на самій собі, самодостатній, самості, яка може дозріти тільки через активну зустріч зі світом, тут ми маємо самість не автономну, самість, яка втягує за собою образами, бажаннями і спонуканнями» (Бинсвангер, 1999, с. 47). Така самість – це не глибокий стан ПРИПИНЕННЯ, екстатичний. Не енстаз, а екстаз, в якому ще є бажання, концентроване, єдине, але бажання. Глибокий стан ПРИПИНЕННЯ – це енстаз, тобто самозаглибленість у себе, втрата бажань, визнання «власного іншого всередині себе» (Ортис, 2003, с. 477), який одним тільки своїм поглядом зсередини себе припиняє дії.

В своєму реальному житті людина має складний комплекс станів у своєму творчому процесі. Ці стани змінюють один одного. Певний стан може швидко перетворитися на свою протилежність. Екстаз із концентрованим бажанням може швидко перетворитися на глибокий енстаз самодостатнього характеру, який зовсім не має ніяких бажань. Про це нам може повідати пікове переживання. «Під час пікових переживань сама природа реальності може сприйматися більш чітко, а її сутність осягатися більш глибоко» (Маслоу, 1997, с. 114). Процес осягнення свідчить про активність. Але пікове переживання – це «досконалий, повний досвід переживання, якому більше нічого не потрібно. Це самодостатній досвід» (Маслоу, 1997, с. 114). Отже, ми бачимо, що тонкощі людських глибинних станів потребують ретельного аналізу різних перехідних стадій.

Бажання, на перший погляд, зникає, коли приходять задоволення. Задоволене бажання відступає. Але не надовго. Воно швидко повертається знову. Більше того, бажання прагне «зберегтись як бажання» (Метц, 2010, с. 90). Постмодернізм акцентує увагу на тому, що «бажання постійно відтворює в дійсності елемент випадкового» (Каграманов, 1986, с. 62). Проте випадковість у постмодернізмі відіграє важливу, ключову роль. Перевага віддається «метафізиці бажання», яка стала утверджуватися в постмодернізмі» (Марков, 1997, с. 260).

Якби постмодернізм не загострював увагу на категорії бажання, не перетворював і не підіймав цю категорію на рівень всеохоплюючої метафізики, той же самий постмодернізм помічає те, що у людей є стани, в яких вони «більше не відчують потребу в зовнішніх враженнях» (Кристева, 2004, с. 273), в них зникають бажання; вони можуть поглинатися станом ПРИПИНЕННЯ, визнавати «власного іншого всередині себе» (Ортис, 2003, с. 477).

Людина має тим більше свободи «чим менше примус робить на неї «відкрите суспільство» (Хеффе, 2009, с. 178). Однак «відкрите суспільство», яке дає особистості максимально розкритися в своєму творчому потенціалі, своїми законами і правилами обмежує свободу проявів людини. Тому прояв стану ПРИПИНЕННЯ і упокорення своїх пристрастей є доповнюючим потенціалом для збільшення свободних проявів особистості в оточенні законів і заборон так чи інакше необхідних для існування суспільства і культури.

Спільнота людей вільна в своїх діях з зв'язку з тим, що існують закони які створені самою цією спільнотою, а не закони які прийшли зовні. Закони які створені спільнотою людей зсередини самими людьми, направлені на загальне благополуччя всієї спільноти. Однак ці закони не можуть працювати повністю для всіх. Тому є свободи і для окремих членів спільноти від тих або інших встановлених обмежень. Спільнота людей дає список певних свобод як основних. В цей список потрапляють свобода приватної власності на певний індивідуально-приватний простір (частка землі), свобода зібрань (клуб за інтересом, партійне зібрання), свобода слова, й саме головне право на життя. Подібні свободи дають можливість людині деяку власну мету. Подібні свободи відкривають можливості розвиватися людині на свій розсуд. Це має назву «права людини».

Можна уявити навіть те, що закон дозволяє людині робити все що вона захоче. Рівним рахунком все. Навіть серійні вбивства собі подібних. Однак людська воля всерівно обмежена визначеностями, певними умовами. Людська воля детермінована фізичним світом. Людська воля обмежена умовами психічного і соціального характеру. Однак всі ці обмеженості, всі детермінованості не виключають свободу.

Свобода волі і свобода людських поглядів не мають абсолютну безсвідому і неприборканість проявів. В своїй визначеності умовами, в своїй детермінованості навколишнім світом фізичного, психічного і соціального характеру, вільна воля і свободні людські погляди самостійно продукують закони за якими повинні існувати оточуючі люди. Свободна воля людини автономна і вправі видавати закони за якими необхідно жити навколишнім, закони які повинні прийняти навколишні, або їх відкинути ці закони.

Свободна воля людини є джерелом своєї власної визначеності, яка продукує визначення, законності. Свободна, або вільна воля людини сама по собі є джерелом бажання діяти певним чином, і ніяк по іншому не творити дії. Пориви людських почуттів, як повна автономія, на це не здатні. На це не здатний соціальний примус як повна гетерономія. Однак на це здатна вільна воля, яка може зупинитися в переживанні стану ПРИПИНЕННЯ і абсолютно випадково відкинути все дріб'язкове, все непотрібне

і неважливе.

Свободна, вільна воля звичайно залежить від зовнішніх умов і умовностей. Однак вільна воля вступає з цими умовами і умовностями в певні відносини. Свободна воля може признавати ті чи інші умови і умовності, або відкидати їх.

Відкидаючи ті або інші умови і умовності вільна воля людини своєю активністю домагається їх змін, змін умов і умовностей. В цьому процесі досить важливу роль грає стан ПРИПИНЕННЯ. В цьому стані в людині припиняється все дріб'язкове, все що заважало рухатись вперед і розвиватися.

Стан ПРИПИНЕННЯ припиняє і відкидає!

Свободна, вільна воля звичайно не є незалежною субстанцією духа. Цією субстанцією є стан ПРИПИНЕННЯ, який припиняє всяке підпорядкування, всяким умовам і умовностям, законам і вже сформованим установкам. Припиняється підпорядкування і рух до якого небудь компромісу. Але це припинення на певний обмежений час, поки стан ПРИПИНЕННЯ зупиняє в людині все незначне і дріб'язкове. А потім починається оновлена моральна дія людини. Така оновлена дія морально виправдана. Адже вона не підпадає під випадкові суб'єктивні настанови параноїдального або шизоїдного характеру. І тут важливу роль зіграє стан ПРИПИНЕННЯ, який порушить дріб'язкове і неважливе.

Оновлена моральна дія людини виправдана тому що дотримується оновленим законам які піддаються універсалізації і служать людям, всій людській спільноті.

Людські погляди можна вважати свободними якщо вони не вписані в свавілля і анархію, а слідує законам універсального характеру, законам для всіх людей спільноти.

Отфрид Хеффе, посилаючись на Аристотеля, вказує на те, що «вільний той, хто, замість того щоб триматися за свій стан і розтратити його, обходиться із зовнішніми благами суверенно і тим самим відрізняється щедрістю» (Хеффе, 2009, с. 178).

Обходитися із зовнішніми благами суверенно – це значить бути незалежним і самостійним по відношенню до зовнішніх благ. Але, тут абсолютної суверенності, незалежності і самостійності по відношенню до зовнішніх благ бути не може. Людина залежна, не самодостатня. Але деякий час може переживати стан самодостатності, стан ПРИПИНЕННЯ.

Стан самодостатності, іншими словами стан ПРИПИНЕННЯ, не часто має прояв в людині. Стан ПРИПИНЕННЯ виникає раптово, несвідомо, в ті періоди людського життя коли людина заблукала у відносинах з іншими людьми, коли вона втратила свободу в цих відносинах, коли ці відносини виявилися хибними і їх треба припинити.

Стан ПРИПИНЕННЯ з'являється у людини яка живе не тільки в демократичному суспільстві для розкриття творчого потенціалу. Стан ПРИПИНЕННЯ

з'являється у людини яка живе в тоталітарному суспільстві щоб хоч як компенсувати той страх який втілює в громадян влада, втілює незмінний узурпатор який знаходиться при владі багато років.

Стан ПРИПИНЕННЯ існує в самій природі людини і проявляє себе тоді коли людині вкрай треба подивитись на світ іншими очима, оволодіти собою, відсторонитися від хибних бажань, відчутти свободу від бажань. Сама природа людини своїм станом ПРИПИНЕННЯ дає їй можливість вижити, залишатися творчою одиницею в суспільних відносинах, відносинах навіть хибного характеру.

ВИСНОВОК

Властивості-характеристики стану ПРИПИНЕННЯ подібні характеристикам категорії «свобода». Доведено, що стан ПРИПИНЕННЯ є складником категорії «свобода».

Зроблені порівняння характеристик категорії «щастя» і властивостей-характеристик стану ПРИПИНЕННЯ. При розгляді документальної літератури виділена головна властивість-характеристика стану ПРИПИНЕННЯ. Цією властивістю-характеристикою є процес припинення всього дріб'язкового, непотрібного і неважливого в людині, в людській свідомості.

Виявлен цілий ряд властивостей-характеристик стану ПРИПИНЕННЯ. Ці властивості-характеристики зіставлені з характеристиками категорії «свобода», яка доведена як в прадавніх філософських трактатах так і в сучасній філософії модернізму і постмодернізму.

Методом компаративістики встановлено, що стан ПРИПИНЕННЯ подібний категорії «свобода» в тому, що людина має стани при яких виникає самостійність по відношенню до зовнішніх благ, свобода від цих благ і відсутні бажання в ті моменти коли мета людиною досягнута; людина свободна від непотрібних бажань.

Мета досягнута і зникають усілякі дріб'язкові бажання, виникає свобода від непотрібних бажань. Але це ненадовго тому що людина не самодостатня, має потреби задля свого існування. Встановлено, що стан ПРИПИНЕННЯ – це відсутність потреб, повна відсутність бажань, повна свобода від непотрібного. Навіть виникає стан в якому нема потреби у зовнішніх враженнях, свобода від цих непотрібних вражень.

Проаналізована документальна література релігійно-містичної культури на основі якої встановлено, що стан свободи і стан ПРИПИНЕННЯ мають ту особливість, що людина володіє собою, своїми бажаннями, стає вільна від дріб'язкових бажань. В цьому категорія свободи і стан ПРИПИНЕННЯ – подібні.

Стан ПРИПИНЕННЯ є як додатковий регуляторний механізм вищого рівня. Зафіксовано, що в категорії «свобода» і в стані ПРИПИНЕННЯ йде важливий для людини процес руйнування застарілих уявлень, сповільнення і очищення від того, що віджило свій вік, від дріб'язкового, і стало перешкодою для оновлення в нових умовах навколишнього середовища. Відтого і виникає свобода як очищення від дріб'язкового.

Методом компаративістики встановлено, що ми маємо справу з компенсаторністю процесів психіки. Стан ПРИПИНЕННЯ припиняє всіляку дріб'язкову, неважливу діяльність. Припиняється навіть та діяльність, яка, на перший погляд, має сенс, адже в позасвідомому відкладається засторога не-важливості тих чи інших дій. Але в свідомості таке може і не відображатися. Тому в стані ПРИПИНЕННЯ чомусь припиняються ті чи інші діяння, незрозуміло чому. Отже стан ПРИПИНЕННЯ розуміється як СТАН ПРИПИНЕННЯ (TERMINATION STATE). Але припиняються в людині все не головне, дріб'язкове. Відтого відчувається свобода.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Бинсвангер Л. Бытие-в-мире. Москва: Рефл-бук; Киев: Ваклер, 1999.
- Бурно М. Е. О характерах людей (психотерапевтическая книга). Москва: Академический Проект; Фонд «Мир», 2008.
- Выготский Л. С. Педагогическая психология. Москва: Педагогика-Пресс, 1996.
- Делёз Ж. Представление Захер-Мазоха (Холодное и жестокое). В Венера в мехах (с. 191 – 313). Москва: РИК «Культура», 1992.
- Джекс В. Многообразие религиозного опыта. Санкт-Петербург: Андреев и сыновья, 1993.
- Долгов К. М. От Киркегора до Камю: Очерки европейской философско-эстетической мысли XX века. Москва: Искусство, 1990.
- Дрискол К. Кристева Юлія (Kristeva, Julia). В Енциклопедія постмодернізму. Київ: Основи, 2003.
- Каграманов Ю. М. Метаморфозы нигилизма: О «новых философах» и «новых правых». Москва: Политиздат, 1986.
- Кристева Ю. Избранные труды: Разрушение поэтики. Москва: «Российская политическая энциклопедия» (Росспэн), 2004.
- Кришнамурти Джидду. Записные книжки. Москва: Разум / Мир Кришнамурти, 1999.
- Левин С. Кто умирает? Киев: София, 1996.
- Леонгард К. Акцентированные личности. Киев: Выща школа, 1989.
- Лосев А. Ф. История античной эстетики. Поздний эллинизм. Харьков: Фолио; Москва: ООО «Издательство АСТ», 2000.
- Марков Б. В. Теонимная антропология М. Шелера и М. Бубера. В История современной зарубежной философии: компаративистский подход. Санкт-Петербург: Издательство «Лань», 1997.
- Маслоу А. Психология бытия. Москва: Рефл-бук; Киев: Ваклер, 1997.

Махарши Шри Рамана. Собрание произведений. Санкт-Петербург – Тируваннамалай: «Скополис и культура» - Шри Раманаграм, 1999.

Метц К. Воображаемое означающее. Психоанализ и кино. Санкт-Петербург: Издательство Европейского университета в Санкт-Петербурге, 2010.

Мурашкин М. Г. Записи 2019 года. Дніпро: СІЧ, 2020.

Мурашкин М.Г. Записи 2000 года. Дніпропетровськ: СІЧ, 2006.

Нагата Х. История философской мысли Японии. Москва: Прогресс, 1991.

Ортега-и-Гассет Х. Камень и небо. Москва: Грант, 2000.

Ортіс Л. М. «Я»/інший (self/other). В Енциклопедія постмодернізму. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003.

Прабхупада С. Учение Шри Чайтаньи. Москва: Бхактиведанта бук траст, 1993.

Селин Я. А. Феноменология интерсубъективности. Санкт-Петербург: Наука, 2004.

Фромм Э. Иметь или быть? Москва: Прогресс, 1990.

Хаксли Д. Религия без откровения. Москва: Знание, 1992.

Халапсис А. В. Зеркало Клио: Метафизическое постижение истории. Днепр: Середняк Т.К., 2017.

Хеффе О. Свобода. В Современная западная философия. Энциклопедический словарь. Москва: Культурная революция, 2009.

Шестов Л. И. На весах Иова. Москва: ООО «Издательство АСТ»; Харьков: Фолио, 2001.

Halapsis A., Halapsis A. From Monarchy to Republic: King's Power and Public Affair in Ancient Rome. Philosophy, Economics and Law Review. 2021 Vol.1, №1. P. 5-17. DOI: <https://doi.org/10.31733/2786-491X-2021-5-17>

REFERENCES

Binsvanger, L. (1999). *Bytiye-v-mire [Being-in-the-World]*. Moskva: Refl-buk; Kyiv: Vakler.

Burno, M. Ye. (2008). *O kharakterakh lyudey (psikhoterapevticheskaya kniga) [About the Characters of People (Psychotherapeutic Book)]*. Moskva: Akademicheskiiy Proyekt; Fond «Mir».

Deloz, Zh. (1992). *Predstavleniye Zakher-Mazokha (Kholodnoye i zhestokoye). V Venera v mekhakh (s. 191-313) [Representation of Sacher-Masoch (Cold and Cruel). In Venus in Furs (pp. 191-313)]*. Moskva: RIK «Kul'tura».

Dolgov, K. M. (1990). *Ot Kirkegora do Kamyu: Ocherki yevropeyskoy filosofsko-esteticheskoy mysli KHKH veka [From Kierkegaard to Camus: Essays on European Philosophical and Aesthetic thought of the Twentieth Century]*. Moskva: Iskustvo.

Dryskol, K. (2003). Krysteva Yuliya [Kristeva Julia]. V *Entsyklopediya postmodernizmu*. Kyiv: Osnovy.

Dzhems, V. (1993). *Mnogoobraziye religioznogo opyta [Diversity of Religious Experience]*. Sankt-Peterburg: Andreyev i synov'ya.

Fromm, E. (1990). *Imet' ili byt'?* [To Have or to Be?]. Moskva: Progress.

Halapsis, A., & Halapsis, A. (2021). From Monarchy to Republic: King's Power and Public Affair in Ancient Rome. *Philosophy, Economics and Law Review*, 1(1), 5-17. DOI: <https://doi.org/10.31733/2786-491X-2021-5-17>

Kagramanov, Yu. M. (1986). *Metamorfozy nigelizma: O «novykh filosofakh» i «novykh pravyykh» [Metamorphoses of Nihilism: On the «New Philosophers» and the «New Right»]*. Moskva: Politizdat.

Khakslі, D. (1992). *Religiya bez otkroveniya [Religion without Revelation]*. Moskva: Znaniye.

Khalapsis, A. V. (2017). *Zerkalo Klio: Metafizicheskoye postizheniye istorii [Mirror Clío: Metaphysical Comprehension of History]*. Dnepr: Serednyak T.K.

Kheffe, O. (2009). *Svoboda [Freedom]*. V *Sovremennaya zapadnaya filosofiya. Èntsyklopedicheskiy slovar'*. Moskva: Kul'turnaya revolyutsiya.

Krishnamurti, Dz. (1999). *Zapisnyye knizhki [Notebooks]*. Moskva: Razum / Mir Krishnamurti.

Kristeva, Yu. (2004). *Izbrannyye trudy: Razrusheniye poetiki [Selected Works: The Destruction of Poetics]*. Moskva: «Rossiyskaya politicheskaya entsiklopediya» (Rosspen).

Leongard, K. (1989). *Aktsentuirovannyye lichnosti [Accentuated Personalities]*. Kyiv: Vyshcha shkola.

Levin, S. (1996). *Kto umirayet? [Who is Dying?]*. Kyiv: Sofiya.

Losev, A. F. (2000). *Istoriya antichnoy estetiki. Pozdnyy ellinizm [History of Ancient Aesthetics. Late Hellenism]*. Khar'kov: Folio; Moskva: ООО «Izdatel'stvo AST».

Makharshi, Sh. R. (1999). *Sobraniye proizvedeniy [Collection of Works]*. Sankt-Peterburg – Tiruvannamalai: «Èkopolis i kul'tura» - Shri Ramanashram.

Markov, B. V. (1997). *Teonomnaya antropologiya M. Shelera i M. Buber. V Istoriya sovremennoy zarubezhnoy filosofii: komparativistskiy podkhod [Theonomic Anthropology of M. Scheler and M. Buber. In History of Modern Foreign Philosophy: A Comparative Approach]*. Sankt-Peterburg: Izdatel'stvo «Lan».

Maslou, A. (1997). *Psikhologiya bytiya [Psychology of Being]*. Moskva: Refl-buk; Kyiv: Vakler.

Metts, K. (2010). *Voobrazhayemoye oznachayushcheye. Psikhooanaliz i kino [Imaginary Signifier. Psychoanalysis and Cinema]*. Sankt-Peterburg: Izdatel'stvo Yevropeyskogo universiteta v Sankt-Peterburge.

Murashkin, M. G. (2020). *Zapisi 2019 goda [Records 2019]*. Dnipro: Sich.

Murashkin, M.G. (2006). *Zapisi 2000 goda [Records 2000]*. Dnipro: Sich.

Nagata, Kh. (1991). *Istoriya filosofskoy mysli Yaponii [History of Philosophical thought in Japan]*. Moskva: Progress.

Ortega-i-Gasset, Kh. (2000). *Kamen' i nebo [Stone and Sky]*. Moskva: Grant.

Ortis, L. M. (2003). «Ya»/іншій [Self/Other]. V *Entsyklopediya postmodernizmu*. Kyiv: Vyd-vo Solomiyi Pavlychko «Osnovy».

Prabhupada, S. (1993). *Ucheniye Shri Chaitanyi [Teachings of Sri Chaitanya]*. Moskva: Bkhaktivedanta buk trast.

Selin, Ya. A. (2004). *Fenomenologiya intersub'yektivnosti [Phenomenology of Intersubjectivity]*. Sankt-Peterburg: Nauka.

Shestov, L. I. (2001). *Na vesakh Iova [On the Scales of Job]*. Moskva: ООО «Izdatel'stvo AST»; Khar'kov: Folio.

Vygotskiy, L. S. (1996). *Pedagogicheskaya psikhologiya [Pedagogical Psychology]*. Moskva: Pedagogika-Press.